

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 28. svečana 1861.

List 5.

Terpjenje Jezusovo.

Mili Jezus zlo žaluje
V vertu tam Getcemani,
Naše grehe objokuje,
In kervavi pot poti;
Mi pa terdi še greš'mo.
Njega v novo žalimo!

Mili Jezus omaguje,
Rantepen je do kosti,
Naše grehe izbrisaže,
Vse za nas voljno terpi;
Mi pa zmirej še greš'mo,
Njega v novo tepemo!

Mili Jezus zavolj greha
Je clo s ternjem kronan bil,
In prestal je tolko smeha,
Zavolj nas se pokoril;
Mi pa zmirej še greš'mo,
In ga s ternjem kronamo!

Mili Jezus težko nese
Križ na Kalavarijo,
Oslabljen že ves se trese,
Greh mu dela težo to;
Mi pa zmirej še greš'mo.
Križ mu spet nakladamo!

Mili Jezus se daruje
Svoj'mu Očetu v spravi dar,
De za grehe zadostuje,
Sveti križ mu je altar;
Mi pa zmirej še greš'mo,
Ga na novo križamo!

Mili Jezus! mi spoznamo
Svojo nevhvaležnost zdaj;
Oh, iz serca se kesamo,
De smo te žalili kdaj,
Prizanesi grešnikam,
In odpusti grehe nam!
Burja.

ANTON MARTIN,

po milosti božji Lavantinski škof.

vse svoje vérne ovčice lepo pozdravim, in Vam vse dobro iz vsega serca želim.

Kedar so svoje dni ljudem hudi, nevarni časi žugali, so v starem zakonu preroki, in v novem viši pastirji svojemu ljudstvu očitne molitve in sveti post napovedali, naj bi potolažili jezo božjo in odvernilo zaslužene šibe. V joku so na ves glas služavniki božji zdihovali in klicali v milost božjo, rekoč: „Zanesi, o Gospod, zanesi svojemu ljudstvu, in ne daj svoje lastine zasramovati, če bi neverniki čez nas gospodarili, rekoč: Kje je njih Bog?“ In dobri Bog se je usmilil svojega ljudstva, če se je prav spokorilo in iz vsega serca k Bogu povernilo, ker je dobrotljiv in milostljiv, potepeljav in velikega usmiljenja, kakor Bog sam govori: „Spreobernite se k meni iz vsega svojega serca, s postom, jokom in žalovanjem, in povernite se k Gospodu svojemu Bogu. Glejte, jaz vam bom dal žita in vina, in bote nasiteni, in vas ne bom dajal nevérnikom v zasramovanje.“ (Joel 2, 12.)

Kdo izmed nas, preljudi moji, plaho ne čaka in trepetaje ne prša, rekoč: Kaj bo neki iz vsega tega hudega vremena, katero se nam pripravlja od jutra in večera, kterega nam sovražni hudourniki tudi med nami napovedujejo. Prekucije krog nas vrejo, in tudi med nami se glasijo sovražne moči, ter nam žugajo ljubi mir podreti. Velike vojske so na nogah, pripravljene se kervavo sekati, in podpihovavcev je brez števila veliko, kateri jih dražijo.

Resnično v silni nevaršini smo, če nas vsegamogočni Bog sovražnikov naših vnanjih kakor domačih ovarval ne bo. Pa kako nas hoče dobri Bog varovati, dokler ljudje sami nočejo. Sveta véra med nami umira, keršanska ljubezen peša, ni pravega zaupanja med nami, ker ni prave zvestobe in ne pravice; goljufje, kervavih bojov in morije pa toliko tudi po naših krajih, kakor čujemo in beremo, de se Bogu usmili! Kako hoče Bog z nami biti, dokler nočemo mi z Bogom v miru živeti, ter ga ne ljubimo, pa tudi žaliti se ga ne bojimo. Nedolžno prelita kerv, ktiro tolikokrat črna zemlja pije, vroče solze, ktire se za del storjene krivice ubogim po lici takajo, vpijejo z zemlje v nebo za maševanje. Resnično se nam dopolnuje, kar sveto pismo pravi: „Greh ljudstvo nesrečno stori.“

Povzdignem torej spet svoj glas, jaz vaš škof in viši pastir, in se za toliko bolj čversto kakor trobenta božja oglasim, za kolikor hudobnejši ljudje prihajajo, in za kolikor hujši časi se nam kažejo, ter kličem v imeni naše svete cerkve, rekoč: Ovčice Jezusove, pa tudi moje ovčice! sveti postni čas je spet došel, prišli so dnevi pokore, de svoje krivice in pregrehe prav spoznamo, poravnamo, kar je krivega, se v resnici poboljšamo, svete zakramente vredno prejmemo, in za svoje, pa tudi za grehe svojih domačih ljudi s postom, z molitvijo in milošnjo po svoji moči zaostujemo. „Kdo vé, če se usmiljeni Bog zopet k nam ne obrne, in nam ne prizanes ter nam svoj blagoslov (žegen) podeli.“ (Joel 2, 14. Kličite s trobento s Siona, napovedjte post, zberite ljudstvo, očistite zbirališče, zberite stare, pripeljite otroke; naj gre ženin iz svojega hrama, in nevesta iz svoje postelje. Tedaj se bode Bog za svojo deželo vnel, bo prizanesel svojemu ljudstvu.“ Tako nas opominja sv. Duh po svojem preroku Joelu; in ta beseda velja posebno za naše čase, in za svete postne dni.

Vi veste, preljudi verni kristjani, kako po materno sveta katoliška cerkev za nas skerbí, naj bi v pokori ne opešali, ter nam pri vsakej priložnosti mnogih odpustkov ponuja, naj bi se jih skerbno vdeležili in poplačali zaslužene kazni, dokler smo še na poti iz častnosti v neskončno večnost. Pride noč, in ne bo mogoče več pokore delati. Dobra, usmiljena mati nam pa tudi sveti post polajša, de bi se ga ne vstrašili, in saj to betvice, to trohico posta zvesto dopolnili, ki ni senca tistega posta, kterega so v starih časih verni kristjani spolnovali. Tenko torej poslušajte, kakšen post se vam za to leto 1861 v imeni svete katoliške cerkve naroči, in kako se vam je v duhi in v resnici prav postiti, de bode Bogu k časti in našim dušam v zveličanje. (Nasledva postna naredba.)

Preljube duše Kristusove! pomnite dobro in ne pozabite, de sedanji časi, toliko nevarni in žalostni, niso dnevi veseljevanja, temveč žalovanja; niso časi pijanosti in razsajanja, ampak pohlevne, resnične pokore. „Povém vam,

veli Kristus, če se ne spokorite, bote vsi konec vzeli." (Luk. 13. 3.) „In če kdo cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevéru in očitni grešnik." (Mat. 18. 17.)

Pa se eno besedo Vam imam povedati, kersanski možje in gospodarji, ne toliko kakti Vaš škof, temuč kakor Vaš stari prijatelj, ki sim si z Vami veliko dobrega, pa tudi hudega skušil, ter se bojim, da bi si sami hujšega na glavo ne nakopali, če prav modro ne ravnamo s to pravico, katero smo 20. oktobra (kozoperska) preteklega leta prejeli. Vi hišni očetje in gospodarji veste, da so nam cesar Franc Jožef I. privolili in ukazali, naj si svoje srenjske naprejpоставljene (predstojnike), odbornike, svetovavce in župane sami izberemo, kateri bojo v prihodnje naša prva domača gosposka, ter bojo skerbili v naši soseski za pravico in mir, za premoženje in poštenje svoje srenje. Izmed njih se bojo poslali svetovavci v deželni zbor v glavno mesto naše dežele, pa tudi v državni zbor celega cesarstva. Veliko pravico bodo imeli, za nas govoriti, svetovati, in za naše pravice poskušati se. Kakor si bote z njimi postlali, tako bote ležali. Gledajte dobro, da se ne bote ukanili alj goljufali.

Prosim Vas torej v imeni Vaše in naše blagosti in sreče, ne deržite nemarno križem svojih rok, in ne pustite, da bi Vam drugi postiljali, malopridni, širokoustni ljudje po svoji spačeni volji Vaše prejpоставljene izberali. Ne bodite zaspani za svojo srečo alj nesrečo, ampak odprite oči, ogledajte se dobro in pomisliti, koga bote volili, po tem pa krepko pristopite, in si izvolite može po volji božji, modre in pravične, serčne in resnične, ki bojo pravi, skerbni očetje Vaše soseske. Pa to vam povem, da ne izberajte jih po njihovih sladkih obljubah; zakaj kdor preveliko obljubi, malo dopolni. Izberite si svoje može po njihovih dosedanjih delih, kakor so se med Vami dosedaj obnašali, in kaj dobrega storili. Tukaj beseda Kristusova velja: „Iz njih sadu (iz njihovih del) jih bote spoznali." (Mat. 7. 20.) — Še enkrat Vam rečem: Volite modro, izvolite dobro; kakor si bote sami postlali, bote ležali.

Hočete prave može v svojo srenjsko gosposko izvoliti, morate v gnadi božji biti; zakaj dobra gosposka je velik božji dar, slaba pa šiba. Prosite svetega Duha, naj Vas razsvetli in Vam pokaže, ktere je izvolil izmed Vas, kajti le on vsih serca pozna. Bote modre, skerbne srenjske može imeli, bote hišo našega avstrijskega cesarstva na skalo pozidali, in ne bomo se nobene nesreče bali, neti na vojski, neti doma. Bog nam hoče srečo dati, in spet bomo veselo in mirno živeli, in pa Bogu lepo služili; kar nam ljubi Bog daj!

„Sicer pa, bratje, veselite se, bodite popolni, opominjajte se, bodite ene misli, imejte mir, in Bog miru in ljubezni bo z Vami. — Gnada Gospoda našega Jezusa Kristusa, in ljubezen božja, pa deležnost svetega Duha bodi z Vami vsemi! (II. Kor. 13. 11—13.) Amen.

V Marburgi prvo predpepelnično nedeljo 1861.

Anton Martin.
Lavantinski škof.

Pustni večer *).

Se že zagreba burkasti in rogati Pust, svita nam resnobni post. Pa kako trepetajo in derktajo nekteri ljudje pred postam, kakor pred strašno pošastjo! Omedlela bi ti marsikaka sitna mehkuža, in cele apoteke „gajstov in kapljic" je ne bi k zavesti pripravile in zbrihtale, samo veli ji: danes ne bomo vživali mesene hrane. Božjast bi jela lomiti kosti prenežnim gospodičicem in „precartanim frajlicam," samo da jim zapoveš: dopoldne se boste postili.

*) Precej — pa ne nalaš zakasneno.

Pa hvala Bogu! ta strah, ta bojazen pred postam se nahaja samo v ljudeh, ki imajo boga po današnjih omikanih in spridenih mislih; ta trepet pred postam imajo samo ljudje, ki jim je trebušček preljudi maliček. Človek, ki spozná še praviga Boga, sv. Cerkev in njeno veljavo, se ne boji posta. Res je, da se clo zmed postenih kristjanov nekteri ne veselijo posta; še nekako čmerikasto se derže o tem času, kakor bolnik, ki globoko potegne oženkov duh ali povzije dobro merico encijanove grenkobe. Pa ker Cerkev to zapoveduje, poterpé in se podveržejo zapovedi zavolj pokoršine. S timle spisam bi rad pomagal obema stranema, strah, medlevico in božjast pred postam odvzeti; grenkobo posta bi rad v sladkost spremenil vsim, ki se postijo iz pokoršine do matere katoliške Cerkve. Bilo je pred več sto leti pleme krivovercov, ki so stavili vse svoje zaupanje v trebuh. Vstopivši se, oči prav terdo po trebuhu vpró ter ménijo, od ondot jim čejo dohajati žarki razsvetljenja, da bodo spoznali, kaj je dobro in pravo, kaj je zlo, hudobno in krivo. Kakor ti krivoverci, stavi tudi današnje dni neko pleme ljudi (zvati ga čem poživineno pleme) vse zaupanje in vso skerb v predragi svoj trebušček. Tega malika jim ne smé nikdo žaliti; temu se mora vse podeliti, kar želi, naj se dobi, kjer hoče in mogoče, po pravici ali krivici. Cerkevni post pa ravno temu maliku na glavo stopa, zato cvili in sili, zdiše in piše, striže in grize zoper zaroteniga premočniga nasprotnika, zoper cerkveno postno zapoved. Tode čujte vsi ljudje, čujte tudi vi trebušni vklanjavci in malikvavci: Post je potreben vsakimu, ki hoče zdrav biti in dolgo živeti.

Zdravje in dolgo življenje mika vsakiga človeka; da je pa post naj boljši in naj cenejši pomoček za to, tega se malo kdo zmislí. Pa je gola istina! Zunaj postniga časa vživamo ljudje večí del polovico hrane čez potrebo za svoj život. O postu pa si moramo pritergati preobilne hrane in izbranih pijač.

In glej, to priterganje hrane in pijač je zmerno, od Stvarnika odločeno življenje; je prava zmernost in treznost, katero so že hvalile in priporočale vse ljudstva vse čase in vsakimu, ki je želel zdrav biti in starost doživeti.

Kaj dela nezmernost v jedi in pijači, gledaš vsako leto celi predpust, po vsakim piru ali ženitvi in dobri volji. O koliko ljudi si o teh prilikah zapravi zdravje in življenje! Kdor si nabija in naliža želodec ter ga razganja na vse strani, je po stari navadi ves meglen in len. Um ima sčasama mračen kakor okajeno okno, ne vé nobene reči prav obrniti; pamet in spomin ga vsak dan bolj zapušata, vse pozabi; ves prihaja neroden, za nobeno rabo ni; delati se mu toži, zéva, pospava, pohajkva iz kota v kot, boleha, terdo zboli; treba je zdravnika, treba plače; živeža, obleke jame primanjkovati; revšina dojde, vsa rodovina je nesrečna. Po skušnji in spričevanjih zdravniških je nezmernost vir neštevilnih bolezin in nesreč na svetu, in posebno preane smerti.

Trezní in zmerní človek pa ima um bister in čist, kakor soluce na nebu; ves je vesel, zdrav ko riba v vodi, gibčen, priročen, pripraven, ko serna v logu; dolgo živi, in še v sivi starosti ohrani zdrave dušne in telesne zmóžnosti.

Da je to gola resnica, se lahko vsak dan prepričaš, samo z bistrim umam premišljuj tega ali uniga nezmerniga; in tega ali uniga zmerniga človeka. Prepriča nas pa te resnice tudi zgodovina.

Zgodovina sv. pisma, pa tudi posvetna nam pričate, da so nekda ljudje bolj zdravi bili in so po več sto let živeli. Zakaj neki? Zato ker so živeli bolj zmerno in trezno. Od začetka so ljudje živeli po postavi, našimu telesu pristvarjeni, kakor še živé današnje čase posebno divje živali, ki so večí del tudi ves čas življenja zdrave. Berž pa ko so se jeli ljudje mehkužiti, si zbirati v jedéh in pijačah, ter jesti in piti ne iz potrebe, ampak zato, da

so gerlu stregli, so se jelo narašati bolezni, hromota in piskavost ljudi, leta starosti se manjšati. O naših časih se pogosto že težko proti 50. letu navkreber sope in hrope, ker si človeški rod kolesca svojiga života z mastnino in raznimi vini in rakijo nezmerno maže in pali, toraj tako urno po železnici, ki si jo sam napravi, derdrá v večnost. Kako potrebna je zmernost, celó post za zdravje, pričajo tudi zdravniki. Ti po šolah in skušnjah visokoučeni možje katoliški in krivoverski, judovski in turški, vsi grozno čislajo post pri bolnikih; če ga tudi sami včasí gazijo, ali premalo spoštujejo.

Ko beli dan je tedaj očita resnica: Pósti naj se, kdor želi dolgo zdrav živeti. Zdaj se zbudite trebušni malikovavci iz globokiga spanja, odprite oči! Ne bojte se posta, sej vam je prijazen; sej vam obeta in gotovo tudi daje zdravje in dolgo življenje. In če se postite še zravno s tem namenam, de cerkveno zapoved spolnujete, vam post pomaga tudi k dušnimu zdravju in večnimu življenju. Ker vse te dobrote, telesne in dušne, s postam lahko skup sprejemate, zakaj bi se ne postili; zakaj bi preobilne mašobe in tolšobe, ki vam luč zdravja in življenja topi in zaliva, zakaj bi te sovražnice telesa in duše ne postergali in ne poderzali vsaj enkrat v letu izpod krova svojiga života?

Zdaj bi pa še rad breme in butaro posta olajšal vsim ljudem, ki se postijo iz pokoršine do matere katoliške cerkve.

Kdor premišluje, zakaj se postimo, temu bo post lahak in sladak.

Postimo se 1) zato, de laglje dušo povzdiguje k Bogu, de laglje molimo in premišluje terpljenje Kristusovo, svoj pregrešni stan itd.

Človek, vedno poln ko lonec in sod, že za posvetne dela ni pripraven, je leu in meglen. O koliko bolj dremoten, mračen in mlačen je pa za duhovne in dušne reči, za molitev, za premišljevanje!

Konj s preteškim tovorom ne teče, odverzi pa mu kake cente, bo hitro uniši. Tako človek, obložen s preobilno jedjo in pijačo, samo po tleh lazi, govori samo od vidnih in počutljivih reči, in se ne povzdiguje nad zemljo proti svetim nebesam. Pritergaj pa mu preobilno hrano, bo imel glavo bistro, lahko se dvigne nad vse zemeljske megle in dime, gledal bo nebeske planjave in visočine, lahko bo molil, lahko bo premišljeval svete reči, terpljenje Zveljavjevo, grešni svoj stan, se bo spoznal, kesal, pokoril.

Postimo se 2), de manjšamo nagnjenje k hudimu.

Vsak človek po sprideni svoji naturi v greh tiši.

Ta nagon k hudimu je pa toliko večí, kolikor bolj se godi in redi v gnjezda, v polti, mesu in telesu. Samo čili in pitani konji skakajo ter otrešajo jezdice, trudo vpehani in meršavi pa so mirni, krotki in voljno slušajo glas vodnikov. Tako tudi rogovili život človeški, dobro hranjen in spočit, vodi človeka v sto in sto skušnjav, zapleta v pregrehe.

Postimo se 3) za pokoro. Za storjene grehe se moramo pokoriti; post pa je človeku nekako posesbo težak, zato se ima vselej s pravo pokoro tudi post sklepati. Sv. Bazilij piše: De homo Božji pravici zadostili, darujmo ji post in spokorne solze. Pokora brez posta je prazna. In sveti Avgustin nam kliče: Postimo se za odpusanje grehov, de milost dosežemo pri Bogu.

Postimo se tudi 4) zato, de se laglje greha obvarujemo, de nam Bog deli za spokorno življenje potrebnó gnado, de bi stanovitni ostali v spokornosti.

O kristjanje! glejte kako dobro, kako potrebno se nam je postiti. Zato postimo se iz dobriga serca, iz ljubezni do Boga; postimo se še terji in ostreji, kot nam mati katoliška Cerkev veléva.

In če količkaj premišljamo gnade in dobrote, ktere

s postam od Boga prejemamo, ne bo nam več post breme ali butara in grenkoba, ampak lahka, ljuba in sladka reč. Sim Pust.

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve.

(Dalje.)

Blagoslovljenje cerkve, kapele, molivnice.

De se smé v cerkvi, kapeli ali molivnici masevati, mora taki kraj posvečen, ali saj blagoslovljen biti. Cerkev posvetiti smejo le škof sami, blagosloviti jo zamore tudi drug duhoven s škofovim privoljenjem. Velik je razloček med blagoslovljevanjem (benedictio) in posvečevanjem (consecratio) kake cerkve; pri poslednjim se mazili tudi s svetim oljem, se svetinje v altar denejo in so veliko obširniši opravila. Če je cerkev posvečena ali ne, se spozna iz dvanajstih križev ob stenah, ktere le samo posvečene cerkve imajo. Med nejeverniki, kjer je večí nevarnost, de bi se cerkve ne oskrunile, jih sploh ne posvečujejo, ampak le blagoslovljujejo, toliko de smejo v njih masevati in druge cerkvene opravila opravljati.

Kako se tedaj nova cerkev blagoslovlja?

Blagosloviljavec se obleče z duhovstvom in drugim spremstvom vred v belo cerkveno opravo in gre za križem in prižganimi svečami pred vélike vrata cerkve, kapele ali molivnice, ktero hoče blagosloviti. — Na cerkvenih vratih odkrit moli molitev, v kateri Boga prosi, naj s svojim duham naše djanje začne in ga s svojo pomočjo spremlja, de se bodo vse naše molitve in dela vselej iz Bogá začele in v Bogu začete tudi v Bogu dokončale. — Nato začne predglas: Pokrópi me, Gospod, z isopam, in bom očíšen; umij me, in bom bolj bel kakor sneg; in duhovstvo v znamenje očíševanja in klicanja Božjiga usmiljenja moli zverstama 50. psalm: Usmili se me, o Bog, po svoji veliki milosti, in po obilnosti svojiga usmiljenja zbríši mojo hudobijo itd.

Med tem gredó okrog cerkve in blagosloviljavec kropi gredé cerkvene zidove navzgorej in navzdolej pri tleh z blagoslovljeno vodo, rekoč: Pokrópi me, Gospod, itd. S tem naznanje daje, de zdaj to poslopje za Boga in Božjo službo odločuje in v posest jemlje. Ko se povernejo na kraj, od kodar se je procesija začela, duhovstvo ponóví predglas, blagosloviljavec pa nato moli molitev in prosi: Gospod Bog, kateri, desiravno te nebo in zemlja ne obseže, se vender ponižáš, hišo imeti na zemlji, kjer naj se vedno tvoje ime kliče: prosimo, po zasluženji blažene Marije vselej Devsice, in svetiga I., pa tudi vsih svetnikov, obíši z jasnim pogledom svoje dobrote ta kraj, in po izlitji svoje milosti ga vse oskrumbe očisti in čistiga ohrani, in ki si obljubo svojiga ljubljenga Davida v delu njegoviga sina Salomona spolnil, spolni dobrotno v tem delu tudi naše želje; in bežé naj od tod vse duhovne nakazni. Po G. n. J. K. itd.

Po ti molitvi gredo vsi po dva in dva v cerkev (ktera mora odznatraj vsa prazna biti in brez ljudi, tudi altarji vsi goli, dokler ni cerkev blagoslovljena), in gredé k vélikimu altarju pojó litanije vsih svetnikov. Ko pridejo do besed: De vsim vérnim mertvim večni pokoj dodeliš: te prosimo, usliši nas; takrat vstane blagosloviljavec in z različnim glasom moli: De to cerkev in altar v Svojo čast in na ime Svojiga svetiga I. očistiš in blagosloviš †: Odg. Te prosimo, usliši nas itd. V molitvi po litanijah mašnik ponížno prosi, de bi Bog s svojim usmiljenjem našim molitvam naproti prišel, in de bi na proš-

nje vsih svetnikov Njegovo sladko prizanesenje naše glase prehitevalo.

Zdaj stopi nekoliko proč od altarja, poklekne, se zaznamnja s sv. križem, rekoč: Bog hiti mi na pomoč! in v tem ko vataja, duhovstvo odgovori: Gospod, tebi mi pomagat! Blagoslovljavec: Čast bodi Očetu, in Sinu, in sv. Duhu. Duhovstvo: Kakor je bilo v začetku itd.

Nato spet, kakor pri blagoslovljevanju vkladniga kamna, prosi vsigamogočniga in usmiljeniga Boga, ki je mašnikom toliko milost pred družimi dodelil, da kar koli oni vredno in popolnoma v njegovim imenu opravljajo, se veruje kakor od Boga opravljano; naj milostno dodeli, da kar koli bodo oni zdaj obiskali, naj Bog obišče, in kar bodo koli blagoslovili $\dagger$, naj Bog blagoslovi, in da naj pri njih ponižnim vходу po zasluženji svetnikov hudobe beže, in angel mirú v cerkev pride.

Potem začne predglasnico: Blagoslovi, Gospod, to hišo, ki je tvojemu imenu zidana, in pojejo se trije psalmi (119 — 121); blagoslovljavec pa odznatraj, začeni pri strani evangelija, okrog cerkve gre in zidove navzgor in navzdalej pri tleh kropi, rekoč: Pokropi me itd. Tako on cerkveni prostor tudi odznatraj očisti, posveti in za Božjo čast v oblast vzame.

Ko se k altarju poverne, opravi sklepno molitev in prosi Boga, naj nad to molitevno hišo razlije svojo milost, da vsi, kateri tukaj ime Gospodo-vo kličejo, naj Božjo pomoč in usmiljenje občutijo. Potem takim je nad blagoslovljeno cerkev Božja milost razlita, in zanesljivo je, da kateri v cerkvi v Božje ime kliče, bo lažje in popred uslišan, obilniši pomoč in usmiljenje dosegel, kakor z molitvijo doma ali na drugim neblagoslovljenim kraju. Po svetih opravilih pa se bere sv. maša v novoblagoslovljeni cerkvi. (Dal. nasl.)

Pogovor dveh protestantov od Lutrovih nauk.

Poleg nemškega. — Pisuje Marcinič

Četrti pogovor.

Nezmotljivost katoliške cerkve.

Bogoljub. Prav je, Vilko, da si mož beseda in si prišel na kosilec.

Vilko. Prav prileglo se je; zdaj te bom lahko poslušal, pa težko verjel, zakaj ti hočeš našo Lutrovo vero zatreti.

B. Prav bi bilo, ko bi od nje nikoli nič slišal ne bil, ki je polna laži in zmot; katoliška se pa ne more zmotiti.

V. Dobro, dobro, Bogoljub! ti si mi včeraj obljubil skazati, da se katoliška cerkev ne more zmotiti.

B. To ti lahko skažem, in sicer z besedami našiga Lutra, — sej njemu vse verjameš.

V. Skaži mi, če moreš in znaš.

B. Vzemi tam na levi strani sedmi zvezek Lutrovih bukev, poiši stran 416. b., beri, kaj je on 1541, pet let pred svojo smertjo, zoper Hans Wursta pisal.

V. Kje je? ... Oho! tu je: „Zato noče in ne more sveta cerkev nobene laži in nobene krive vere terpeti, temveč mora le to, kar je sveto in resnično, to je, le Božjo besedo učiti.“

B. Beri še dalje stran 417, a.

V. „Le Božjo besedo in resnico zamore cerkev učiti, zmote pa ne more; in kako bi zamoglo drugač biti, sej so usta Božje, usta svete cerkve.“ In zopet: „Bog vendar ne more lagati, tedej tudi cerkev ne.“

B. Oberni polo, in beri na uni strani.

V. — „To je rečeno, da cerkev mora le Božjo besedo

učiti, in ta resnična biti, ona je podloga in steber resnice, na skalo zidana, mora sveta in neomadežana biti; to je, kakor se že prav pravi, cerkev se ne more zmotiti; zakaj Božja beseda, katero ona uči, se ne more zmotiti.“

B. Lej starče, kako dobro je Luter tekst sv. Pavla razumel; sv. Pavel pravi v prvem listu do Timoteja (pogl. 3, v. 15.), da je cerkev tverdina in steber resnice. Luter je tudi vedil, kar je sv. Pavel Efežanam (5. pogl. 27. v.) pisal, namreč: „Kristus se je za cerkev dal, da je brez madeža, brez gerb in brez kaj taciga. temveč da je sveta in neomadežana.“ — Nar manjša pomota bi pravo cerkev madežala; pravim tedej z Lutram, soseben s sv. Pavlam, da prava cerkev je steber in podstava resnice, in s celiga serca verujem, da se Jezusova cerkev ne more ne zmotiti.

V. Resnica je, tekst sv. Pavla govori za to vero. —

B. Iz tega sklenem dalje: Kdor tudi le en sam člen zaverže, ki ga sveta cerkev verovati velevala, on cerkve ne posluša, jo obdolži pomoto, taciga imej za nevernika in očituiga grešnika, pravi Kristus sam, tak človek zaničuje Kristusa samiga. — Tu imaš pete Lutrove bukke, iši stran 490, a., kaj je on 1532 zoper nektare pisal, ki so pričali, da Kristus ni v svetim Rešnjim Telesu resnično pričujoč.

V. — „Ta člen, (da je Kristus v sv. Rešnjim Telesu resnično pričujoč) ni nauk od ljudi zmišljen, ampak je umevno v svetim evangelii začet in osnovan, in ljudje so ga enoglasno verovali, kar spričujejo knjige in spisi cerkvenih očetov greškiga in latinskiga jezika, k temu pride vsakdanja navada in djanje do današnjiga dne. Spričevanje cele svete kersanske cerkve, če bi tudi nič družiga ne imeli, nam mora biti zadosti. ... Zakaj nevarno je in strašno, kaj poslušati in verovati zoper zlošno spričevanje, zoper vero in uk cele svete kersanske cerkve. ... Ko bi bil nov člen, in bi ne bil od začetka svete kersanske cerkve, ali ko bi ne bil od začetka pri vsih cerkvah in tudi ne pri vsim kersanstvu po celim svetu enoglasno verovan, bi ne bilo tako nevarno in strašno, se zavolj tega prepirati ali dvomiti, je li resničen. Ko je pa že od začetka in dokler je kersanstvo, enoglasno verovan, ou, kateri nad tem dvomi, toliko stori, ko da ne veruje na nikakoršno kersansko cerkev, in zaverže s tem celo kersansko cerkev kot preklicano, obsojeno, krivoversko, toliko več zaverže Kristusa in aposteljue, ki so ta člen: Verjem eno sveto kersansko cerkev — postavili in močno ali silno spričali; namreč Kristus (Mat. 28, 20.): „Lej, pri vas sim do konca sveta;“ in sv. Pavel (Timot. 3, 15): „Cerkev Božja je steber in podloga resnice! ...“ Spoznati moram, da bi Luter ne bil mogel bolj katoliško pisati.

B. Veruješ tudi, kaj ne? da tisti, kateri aposteljnam in Kristusu zoper govori in une obdolži zmote ali goljufije, ne more upanja imeti, da bi se zveličal.

V. Bi ne bil kristjan, ko bi tega ne veroval.

B. Moraš tudi verovati, da zunej prave kersanske cerkve nobeden ne more upati zveličanja.

V. Oho! to le ni res! Predelec segaš, gospod dohtar.

B. Dobro pomisli in odgovori mi: Se štejejo k pravi kersanski cerkvi taki, kateri kaj taciga tajé, kar je Jezus učil, in kar so aposteljni pridigovali?

V. Ne, ne!

B. Moraš tudi spoznati, da tisti, kateri se k pravi kersanski cerkvi ne štejejo, ne morejo biti zveličani, ki se temu ustavljajo in za laž imajo, kar so Jezus in aposteljni učili. Jezus je rekel aposteljnam (Mat. 28, 20): „Učite jih (ljudi) vse spolnovati, kar sim vam ukazal.“ Če bi tedej jest le eniga členčka, kteriga so učili aposteljni, ali ga za njimi cerkev uči, ne hotel verovati, bi se aposteljski veri in Jezusu odpovedal; in „kdor ne

veruje," pravi Zveličar (Mark. 16, 16), „bo pogubljen.“ Zatorej, kateri ne veruje vsega, kar sveta cerkev uči (ona uči, kar so apostoljani učili), bo pogubljen.

V. Je veliki dohtar Luten od té reči kaj pisal?

B. Kaj pa de. . . . Odpri bukve une pod katekizmam. Pervi zvezek Lutrovih pridig je, natisnjen v Wittenberg-u 1530. Stran 92, a najdeš cerkveni ogovor pri zornici dan Kristusoviga rojstva.

V. — „Kersanska cerkev ohrani vse besede v svojim sercu, jih prevdari, in jih svetimu pismu primerja. Zato; kdor hoče Kristusa najti, mora najprej cerkev najti. Kako bi zamogel vediti, kje de je Kristus, če bi ne vedil, kje so njegovi verni? In kdor hoče od Kristusa kaj vediti, ne smé sebi zaupati, tudi ne sme po svoji pameti mostú proti nebesam zidati, temveč mora k cerkvi iti, jo obiskati in vprašati. Cerkev pa ni lés, ne zid, ampak kerdelo kersansko-vernih ljudi. K tem se moramo obrniti, kako ti verni živé in učé; ti imajo gotovo Kristusa pri sebi. Kajti zunaj kersanske cerkve ni resnice, ni Kristusa, ni zveličanja.“

(Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Dosihmal so naslednji srenjski svetovavci izvoljeni. 21. in 22. t. m. od volivcov 3. reda ti-le gg.: Dr. Jan. Bleiweis, prof. in vrednik; Jož. Debevc, posestnik in tergovec; Jan. Horak, rokovičar; Jurij Freiburger, kositrar; Ant. Heidrich, hišnik; Jožef Blaznik, tiskar; Mih. Ambrož, mestnjani in tergovec; Vilh. Rost, sodar; Jožef Šventner, čevljarski mojster; Blaž Verhovec, zlatar. — 25. in 26. pa od volivcov 2. reda naslednji gg.: Jan. Brolich, deželno sodnijski svétnik; dr. Čuber; dr. Rak; prof. Jožef Poklukar; baron Codelli; Samasa, zvonar; Vinc. Zevnik, hišnik; Schöpl, vradnik; dr. Zupancič; in Karl Dežman, muzejni kustos in hišnik. Bog daj, de bi tudi poslednji oddelik take možé zvolil, ki bodo vestno skrbeli za dušni in telesni blagor ljubljanske srenje!

Iz Ljubljane. Odkar se slišijo tako vesele naznane od povračanja ločenih grekov v katoliško Cerkev, se je bratovšina ss. Ciril-Metoda jela še z večí gorečnostjo razširjati. Iz Dolenskiga in Gorenškiga (iz stare Loke) smo v novo dobili veliko število novih družnikov. To je pač lepa in dobra narodovnost, ki se ni treba bati, de bi kake hude nasledke imela, in ki bo v nebesih čezobilno poplačana. Kako lepa je molitev, ki se vzdiguje pred Gospodov sedež za naše slovenske brate na Rusovskim, Turškim in drugod, de bi se že skorej zedinili z našo materjo sv. katoliško Cerkvijo. Imamo zdaj zopet tudi več snopičev podobice te bratovšine; ako bi jih kdo želel imeti, mu zamoremo postreči. — Opomnimo tudi na bratovski god 9. sušca!

Iz Krašnje. — Na južno zahodnjim kraju naše Avstrije se razprostira zemlja, ki obsega blizo okoli 480 štirjaških milj. Ta zemlja se deli po zdanjem politiskem obrazu v Koroško, Štajersko, Krajnsko in Primorsko, v dva okraja Železne in v en okraj Zaladske županije na Ogerskem, kakor tudi v štiri okraje krajine Videmske. Če je tudi ta zemlja, kakor se iz tega vidi, razdeljena v več deželah, je vendar spet natorno nerazdeljena, to je, vsa ta zemlja se, skoraj bi rekel, do maliga vsa skupaj derži, in je le ena sama celota. Na ti zemlji živi čez milijon in dvakrat sto tisuč ljudi med visokimi, nebotičnimi gorami, pa tudi med nižjimi hribi in prijaznimi homci, v lepih dolinah, na solčnih višinah in po zalih planjavah, kakor tudi na morskim bregovji. Večni sneg se najde na gorah te zemlje, pa tudi krajev je dosti, kjer vinska terta veselo rodi, smokve in oljka rastejo in solnce ko na jugu pripeka. Njeni studenci so pogosto čisti ko srebro, in bistri njeni potoki in reke. V svojim naročji hrani ta zemlja bogate žile živiga srebra, ko redko kje drugod: čuda Postojnske jame in Cirkniškiga

jezera — dobil jih boš težko še kje na svetu, in Blejsko jezero s svojo božjo potjo na ljubim otoku in s prelepo okolico je pač res kinč nebeški. Se podaš zdaj na pot in popotuješ po ti lepi, dragi zemlji ogledovaje se okoli po hribih in gorah, po dolinah in planjavah ter poprašuješ po imenu te ali une gore, te ali une reke, tega ali uniga sela, te ali une vasi, tega ali uniga terga ali mesta, kaj misliš, kaj boš slišal? Snežne kope in visoke gore, hribje in homci odmevali bodo enoglasno, de so slovenski; slovenski smo, ti bodo šumljaje pripovedovali potoki, reke studenci in viri, in de so v resnici čisto slovenski, ti bodo na glas spricevali dóli in planjave, sela vasi in mesta. Slišal boš imenovati velikane: Triglav, Veršac, Stol, Nanos, Snežnik; slišal imena: Dobrač, Černiverh, Kum, in drugih gorá in hribov in homcov več ko dosti; slišal imenovati boš Savo, Sočo, Dravo, Silo, Savino, Kopo, in brez števila drugih voda in vodice; slišal bodeš od Poljanske, Selške, Ipavske, Savinske in drugih dolin; slišal boš sela, vasi, gradove in mesta zvati: Ljubljano, Terst, Gorico, Belak, Cele, Kropo, Vransko, Brežek, Zalog, Berdo, Čemšenik in tako naprej in naprej, vse pa v glasno, neoverzljivo spricevanje, de popotješ po zemlji slovenski. In ak se spustiš v pogovor z ljudstvom, in obiščeš njegove cerkve, in njih službo božjo, ali greš na sejme ali v druge razne društva, povsod boš čul govorico slovensko in milijon in dvakrat sto tisuč in več ljudi ti bo z gorami, vodami, seli, vasmí, gradovi, s tergi in mesti vred na ves glas klicalo: zemlja, na kateri se znaideš, po kateri popotuješ, je zemlja slovenska, in slovensk je narod, ki biva na čudovitni ti zemlji. To dokazovanje je sicer na videz nepotrebno, ker nihče pri zdravi pameti nad tem dvomiti ne more; vendar potrebno se nam tisto odkazuje, ako se ozremo v zdanji zaumenski zmedii na zunanje in znotranje nasprotnike svoje. Eni ko drugi z nami ravnaajo, ko de bi bili mi Nemci, in nemška naša zemlja, ker vender resnica, gola resnica je in bo, de smo mi katoličani, Slovenci in Avstrijani, in ne Nemci, de je naša zemlja slovenska in ne nemška, de smo z Nemčijo le v zvezi, in sicer dotlej v zvezi, dokler je naš cesar v vii, ker nepremakljivo ko Triglava nebotični skalnati zid je slovenskiga naroda zvestoba do svojiga cesarja, kralja, pokneženiga grofa, gospoda in vojvoda. De si je pa neoverzljiva resnica, de je naša zemlja slovenska zemlja, naš narod slovenski narod, se vender naši zunanji nasprotniki od nas molčali, ko de bi nas na svetu ne bilo; imeli so nas ljudi, ki nismo spomina vredni, in kateri smo že takó brez milosti ponemčenju propadli; ali pa, kadar veter drugači vléči prične, od nas govore, pa takó, de se vidi, de le bolj prisiljeno in le malo primerno pravici in resnici, pod vodstvom ljubezni kersanske. Ravno takošni in še huji so naši znotranji nasprotniki med nami bivajoči: Ti ljudje so sužnji nemškiga življa (elementa) in zaničevavci naroda slovenskiga; radi bi nas kar popolnoma v nemščini vtopili, mar jim ni nič za naše narodovno izobraženje, ker vse drugači od zdanjiga bi moglo biti njih djanje in ravnanje; prederzneje se v svoji krivici se vesti ko narod, narod pa stranko psovati, laži pisarijo od nas in jih trosijo po svetu; in če se Slovenci le kolikaj národno gibati hočemo, že smo panslavisti, in kdo vé kaj vse, in vender bi se mogli ti čudni ljudje sami za nos prijeti ter spoznati, de so ravno oni pred drugimi posebni pangermanisti, pa tudi veliki veliki reveži, zakaj krivično je njih vedenje in nasprotno resnici in ljubezni kersanski, ravno zato pa tudi, ako iz slepote izvira, milovanja, ako izvira pa iz popačeniga, hudobniga serca, zaničevanja vredno.

Iz Marburga 16. svečana. Na povabilo milostljiviga kneza in škofa je prišel 11. t. m. v naše mesto čast. gosp. Maksimilijan Klínowstroem, duhovnik družbe Jezusove, ki bo skoz celi postni čas vsaki teden tri postne pridige imel, ob torkih, petkih in nedeljah, vselej ob štirih popoldan.

V Celji pa ima postne pridige čast. gosp. O. Wagner, tudi duhovnik Jezusove družbe, kateri je Celjanam znan in od njih visoko spoštovan že od sv. misijona, kteriga je leta 1858 tamkej pomagal opravljati.

Z Dunaja pišejo, da je minister Smerling gosp. Miklošiču zročil izdelavo osnutka za novo naučno svetovavstvo (*Ausarbeitung des Organisations-Planes für den neuen Unterrichtsrath*). Ta novica Slovence z veseljem upam navdaja, da se bo tudi slovenščina sčasoma v šolah poživila in mesto dosegla, ktero ji po pravici gre. To je tudi prava pot, da se v šolah prične, kar se ima v življenji rabiti. Ko bi se v šolah učili nekoliko manj tiste gresčine, ki je je le malo v življenji potreba, nekoliko manj tistiga obširniga naravstva ali natorstva, pa toliciga številstva; bi potem prav dosti in obilno časa ostajalo saj za čversti snutek poglavitniših avstrijskih jezikov, ki so človeku večkrat tako potrebni, kakor oči v glavi. Naj bi se naučili Nemci na gimnazii slovanskih jezikov, saj njih glavnih snovin, kakor se Slovence učijo nemškiga po vsim cesarstvu, potlej bi ne bila zadrega za Nemca, ako pride v slovenske, kakor ni Slovencu v nemških krajih v službi. V šest prvih gimnazijalnih razredih bi si latinski šolci po vsim cesarstvu brez truda prilastili podlago vsih avstrijskih jezikov, in se bi ostali dve leti za splošni pregled slovanskiga jezika in Slovenam za staro slovenščino. Ako se pomisli, koliko je število Slovencev na Avstrijskim, zares ne more nihče reči, da se s tem preveč tirja. Do tega bo zanesljivo tudi prišlo, ako bi se ravno kje imelo še odlašati. Če bodo prej Nemci odjenjali s pomemčevanjem in bodo Nenemcam spoznali njih pravice, bolje bo za nje same. Ravno taka je in mora biti z Madjari in madjarsino. Oni morajo drugim jezikom dati, kar jim gre na Ogerskim, ako hočejo, da se bo njim dajalo, kar se njim spodobi. — Ko bi se z ljubeznijo in z veseljem sleherni v šolah naučil podlage vsih avstrijskih narečij, bi tudi pozneje manj nad ptujimi narodi in njih jezikom merzel; ne bilo bi n. p. tistiga zoperniga nagajanja med vradnijami, ki si zato pisma nazaj pošiljajo, ker niso napisane v njim priljubljenim jeziku, ljudem se pa utegne s tako samovoljnostjo krivica goditi. — Kako potrebno je, saj glavne snovine avstrijskih jezikov duhovnu, zdravniku, vojaškemu častniku itd. znati, se vidi zlasti pri avstrijskim vojaštvu, ko so dostikrat vsi narodi med seboj pomešani. Namerilo se je v poslednji vojski po bolnišnicah, česar smo sami priča, da je bilo treba v eni sami bolnišnici v 6 do 7 jezikih in narečjih ranjene vojake spovedovati, tolažiti, jih na smert pripravljati. V tacih okolišinah se vidi, kaj je djansko potreba. Tako nasprotno učenje vsih avstrijskih jezikov po vsih višjih avstrijskih učilnah bi tudi k edinosti cesarstva veliko pripomoglo, ker kolikor bolj bi se narodi med seboj razumeli in se učili vsakiga jezika in pravice nasproti spoštovati, toliko bolj bi se ljubili in tako k čversti edinosti vesoljne domovine pripomogli. Rečemo torej še enkrat, da k ravnopravnosti prava stopinja bi bila, da bi se saj glavni snutki vsih avstrijskih veljavniših jezikov in narečij med zavezne ali obligatne tvarine na višjih učilnih sprejeli. Že svoje dni se je ponosno govorilo: „Vsak olikan Oger govori 4 deželne jezike, latinskiga, ogerskiga, slovenskiga, nemškiga“. Koliko bolj bi se spodobilo reči: „Vsak olikan Avstrijan govori, ali saj po večim razume vse avstrijske jezike“.

Iz Gorice, 23. sveč. — (J. Furlani.) — Kakor se naše mesto od leta do leta zmiraj bolj lepša in razširja v svoji zunanji obliki; enako ono oživlja in krepča otroke svojiga oserčja v duhu in ljubezni do izobraženja in učenosti. Memoidši vse drugo, kar bi nas tega prepričevalo in kar čversto poganja kolo „naprej“, omenimo samo govorov učenih, kakoršne so letas prvičkrat nasnovali in jih sedaj v postu imajo v sobi realnih šol nekteri naših učenih gospodov. Govorila sta že, kakor iz povabila povzamemo, blagorodna

gospoda: 15. t. m. g. dr. K. Doljak, mestni župan: „o ranj-cim O. Klaru Vascotti-tu,“ — v taljanskim jeziku; — in 22. t. m. g. F. Villicus, začasni voditelj realke: „o dnaru sploh, posebej pa o rimskim penezu;“ posvetloval je svoj nauk s narisano podobo na tabli in kazaje star kovan dnar iz rimskih časov pred in po rojstvu Kristusovim. Duh vsi-ga tega govorjenja je bil nrvniga značaja. Prihodnjič bodo še govorili: 25. t. m. g. G. Ascoli, jud, izvoljen profesor modroslovja in literature v Turinu: „o etnografskih evropjskih zadevah,“ — talijansko. — 1. sušca g. F. Pfeiffer, civilni inženir: „O nauku od tonov;“ razsvetloval ga bo s skušnjami, — po nemško. — 8. sušca g. N. Tessari, začasni profesor: „o elektro-magnetičnim telegrafu,“ s poskusi, — po talijansko. — 18. sušca g. T. Hohenwarter, profesor: „o življenji duše med spanjem,“ — nemško. — Za 22. sušca sta govornik in njegova tvarina še neznana. — 27. sušca bo v nar poslednje spregovoril g. Fr. Gatti, professor: „o napravi lednika“, — po nemško. — Vdeležiti se vsih teh govorov se plača enkrat za vselej 2 gl. a. v. Čisti dohodek je odločen v enakih delih zavodu zapuščenih otrok in v pomnoženje šolske bukvarnice na c. k. višji realki v Gorici.

Prepričan sim, da noben omenjenih govorov se ne bo bolje prilegal vaši „Danici“, kot ravno prvi, ki ga je imel gospod dr. Doljak. Rad bi ga vam bil celiga priskerbel, ako bi bilo mogoče, kar bi se pa utegnilo blezo zgoditi, če tiskan na svetlo pride, kakor je mnogih serčna želja. Zadovolite se za časno z naslednjim zerucam.

Gospod dr. Doljak, skoz več let goriški mestni župan, izverstni taljanski govornik in pravdosrednik, mož neustrašljiviga katoliškiga značaja, tudi v predmetih bogoslovskih prav dobro izučen, je v čertice iz življenja ranjčiga provinciala frančeskanskiga O. Klara Vascotti-ta prav jederno in moško vpletal svoje nrvne opazke zastran šol, spovedi, pridig, konkordata itd. Mikavne in podučne so bile njegove opazke učiteljam ne manj kot duhovnikom, katolicanam in sploh državljanam. Izpeljal je vso to v naj boljšim katoličanskim duhu, v lepi čisti taljansčini. Tudi upamo, da je njegov govor gotovo več izdal, kakor pa če bi bil izhajal iz ust naj učenejšiga bogoslovca, od kteriga bi si marsikak posvetnjak misliti utegnil, da ravno tako govori, kakor se mu duhovniku spodobi. Bodi si, da ni bilo brez kaciga berkeža med poslušavci, ki mu je svetejši resnica, kar kak judovsk ali krivoversk časnik upiha, kakor pa naj bolj uterjen nauk naj odkritoserčnišiga katolicana, — je vender g. dr. Doljak s svojim lepim in koristnim govorom sploh tako jako vstregel svojim poslušavcem, da so mu po doveršenji v roke zaploskali sklicovaje: „Bravo! bravo!“ Mi pa ko slovenski domorodci mu kličemo: „Slava!“ ter se veselimo, da se tudi med učenimi pravdosredniki taki znajdejo, kterim je Bog res Bog, in Njegov nauk sveta resnica Božja, po kteri mora živeti vsak, bodi si priprost ali učen, plemenitaš ali kajžar, mnih ali vojsak, ako noče biti odločen na veke od Njega, ki ga je stvaril.

Naj zapiše se pero, česar je serce polno. Ko so bili dotični gospodi povabilni list na omenjene govore razposlali in razglasili, se je neki naših iskrenih rodoljubov pregloboko v serce zažal; nikogar ne najdiš vversteniga, ki bi bil kaj spregovoril, kar koli si bodi, o slovanski zadevi. Mi tega gospoda iskrinost za domačo reč pohvalimo. Njegova želja je res pravična. Pač potrebno je, da se v sedajnih okolnostih več ali manj, kjer si bodi, tudi v slovanstvu dreza, da naj bi se tudi inostranec zavedil v našim življenji. Tode se li dá vselej in povsod vse izpeljati koj koj, kakor si človek misli in želi? Prevdariti moramo okoliščine našiga pollaščeniga mesta, v kterim mi Slovenci kot revna priklada životarimo, pomisliti, da učen govor se ne pripodi v glavo z enim mahljejem po vetru, in se na pole popirja ne vlije z enim zdihljejem, da tudi ni dano vsakimu toliko serčnosti in dušne ročnosti, da bi se skazoval očitno v pričo

obilne izobražene in učene gospode, zlasti, ako ni kako zavezan ali na poseben migljaj vikšiga v to poklican. Kdor to prevdari, se bo z menoj vred potolažil, ob enim pa upal, vabil in serčno prosil naše brate slovenske, ki se čutijo kos takim učenim in očitnim govorom, da bi brez pomislika pri prvi priložnosti, ko se taki govori spet nasnujejo, tudi o slovenskih rečeh, o slavenskih potrebah, o naših željah spregovorili. Enak govor naj bi bil saj sperviga v nemškem ali talijanskim jeziku, ktera naši izobraženci sploh spoznajo; v slovenščini bi začasno premalo izdal, ker razun nekterih Slovincov jih ni, da bi izobraženo slovenščino razumeli, in govor po tem bi bil zgolj „aes tiniens“ brez vspeha. Tode mi bi želeli, naj bi naši Lahi v živo občutili, da tudi mi Slovenci med njimi še živimo, da tudi nam je ljubo, kar je njim drago. Pač krepkiga govornika bi torej potrebovali, ki bi našim Goričanam jasno dokazal, da „slav“ in „sklav“, ampak slaven v vsih svojih počutkih, slaven ni željin v svojim napredovanju ne manj kot narodi, s katerimi se prijateljsko stika.

Domačinam pa, ki so sicer naj boljšiga duha keršanskiga in domorodniga, ali preplahi, da se svoje lastne sape izdihniti bojé, pošeptamo se v uho njim dobro znani pregovor: „Recta faciens neminem timeas.“ Z Bogam!

Razgled po keršanskim svetu.

V Šenpeterski cerkvi na Dunaji je 17. t. m. č. O. Prates od lažnjive olike pridigal in zlasti potepinske dnevnike bičal. Rekel je med drugim, „da ga ni skorej lista, knjižure (brošure), da bi se poganjala za resnico in pravico.“ O ti priliki je govornik tudi po imenu zaznamoval katoliške liste, kateri se na Dunaji še vojskujejo za resnico.

Neka vajmarska srenja se hoče v katoliško Cerkev poverniti, in pa blizo glavniga protestanskiga mesta, ki je ob „Schillerfest-u“ zlo na to šlo, „den Manen des grossen Dichters auf dem christlichen Friedhofe ein Todtenopfer nach heidnischem Ritus an einem griechischem Altar und in hellenischem Costüm darzubringen. Bog tudi iz kamnja zamore Abrahamu otroke obuditi. Das geht nicht mit rechten Dingen zu, da müssen die Jesuiten dahinten stecken!“ (Bl. a. T.)

V Budimu so bile 31. prosenca slovesne zadušnice za ranjega Hanka, pri katerih je g. Jan. Palárik imel nagovor in je naslednji evangelij v staroslovenščini bral:

Jevangelije od Joanna, glava 11. stih 21 — 27. Reče Marfa ko Jisusu: Gospodi, ašče bi jesi zde bil, nebi brat moj umerl. No i ninié viem, jako jelika ašče prosiši od Boga, dast tebe Bog. Glagola jej Jisus: voskresnet brat tvoj. Glagola jemu Marfa: viem jako voskresnet v voskrešenie v poslednj den. Reče že jej Jisus: az jesm voskrešenie i život. Vierujiaj v mia, ašče i umret, oživet, i vsiak živij i vierujiaj v mia, neumret vo vicki: jemleši-li vieru semu? Glagola jemu: jej, Gospodi! az vierovah jako ti jesi Hristos Sin božij, iže v mir griadij. —

Ogerskiga pervostoljnika moledvajo, da naj bi odpravil oo. karmelite s peštanskiga pokopališa, ki jih je iz Parskiga poklical. Pa ne ko bi spet tista prenapeta narodnost čivkala, ki je Cerkev ne pozná?

Kardinal Scitovski opominjajo duhovstvo v pastirskim listu, da naj zastran deželniiga zbora, ki se prične 2. mal. travna, ljudem v pomoč bodo, da se zvolijo poslanci stanovitni v veri, iepiga življenja, ki pokoj ljubijo in so k tehtnimu vradu zmožni. Priporočajo tudi, da naj ljudstvo moli za kralje in za une, ki deželne zadeve obravnavajo. Ukazali so po duhovnijah in samostanih posebne molitve za sv. Očeta in srečin izid deželniiga snida.

V knjižici „Die Revision des Konkordates“ je učeni dr. Jož. Fessler stanovitno dokazal, da vsi razlogi, ki so jih časniki za pregledanje konkordata brusili, so vse

skozi puhli in prazni, „durchaus nichtig und unhaltbar.“ Kdor zeli vediti, kako lahno, določno in neoverzljivo ta učeni kanonist puhlim liberalcam pod nos in po nosu daje, naj prebere knjižko s 44 stranmi. — Ravno ta profesor je spisal „Die Protestantenfrage in Oesterreich.“ De je tudi ta knjižica kaj dobriga, dosti obilno to kaže, ker se listu „Presse“ ne prileže.

V Vratislavi na Šleskim je Bog duhovnu Robertu Spiske-tu posebno milost v spreobračanje krivovercev dodelil. Ob koncu pretekliga leta je zopet 40 protestantov sprejel v katoliško Cerkev, ki so ob enim iz njegove roke sv. Rešnje Telo prejeli.

Iz Monakoviga se je ob koncu prosenca dr. Ben. Haneberg, iz reda sv. Benedikta, podal v Bono v Afriko, kjer je odmenil napraviti stanoviten misijon za spreobrnjenje Berberov.

Kakor na Laškim rop gospoduje, tako tudi po družih krajih posvetnjaškim listam beseda le prerada na rop uhaja, na rop cerkveniga in duhovskiga ali samostanskiga imetja, desiravno je skušnja že tolikrat jasno učila, da s takim ropam si deržave nič ne pomagajo. Neki dopis z Dunaja v „Koln. Ztg.“ pravi, da srebro in zlato je bilo samostanam že l. 1809 pobrano, in do konkordata 1855 so si bili pač težko v stanu veliko zlahtne rude nakopiti, ko so mogli za vsako merico vina, ki so ga pri sv. maši več potrebovali, do naj visjih vradnij pisariti. Komej 155 milijonov, meni dopisnik, bi premoženje vsih cerkev in samostanov verglo, s čimur bi se pa narodni banki kratko malo ne pomagalo na noge.

V Rimu so sedanji čas naslednji kardinali: 1 kardinal izvoljen od Leona XII.; 21 kardinalov od Gregorja XVI.; 38 od Pija IX.; 1 je še le odmenjen, in 9 kardinalnih mest je izpraznjenih. Kardinal Torti je naj starši, ima 85 let in nosi škerlatnik že 24 let; naj mlajši je kardinal Milezi s 43 leti.

Od stoljnice (bazilike) San Lorenzo proti jutru v Rimu so našli dosihmal neznane rake ali katakombe (podzemeljske pokopališa), ki so iz 3. stoletja in imajo veliko grobnih spominkov in s presuinami ali freskami pomalanih grobnih dolblin.

Prečudno spreobrnjenje se je zgodilo uni mesec v Rimu pri Marii Devici „de Monti“, kjer je zveličani Lubre pokopan. Dvé sestri, hčeri imenitniga juda, greste neko nedeljo na sprehod in stopite iz radovednosti v imenovano cerkev, kjer je imel neki muih keršanski nauk. Judinji ste vsi ginjeni, se podaste naravnost v neki žensk samostan, razodenete prednici svoj sklep, da se hočete dati kerstiti. in pišete od ondot svojim staršem. Mati pride in toliko nadlega in pregovarja, da mlajši hčer domú spravi. To sliši neka prijateljica te sestre, in uni mlajši sestri očita, da je svojo sestro samo pustila, ter pristavi: „Vidiš, zdaj bom šla pa jest v samostan na tvoje mesto.“ Res gre in razodene prednici, da se želi dati kerstiti. Obé ste podučevani in pred malo tedni keršeni od kardinala Patrizi-a. Perva ima 28, druga 20 let; obé ste prav vesele in srečne in razodevate veliko bogoljubnost. Ta dogodba opominja 40 marternikov, zmed katerih je bil eden mučeniški venec zavergel, in ga namesto njega drugi prejel.

S Taljakoca ob rimski meji piše nekdo, ki je priča bil, kako neusmiljeno so delali piemonški vodniki s tistimi, ki so se zoper nje vzdigovali. „Kaplan iz Korsoli je bil peljan na tisto mesto, kjer je bilo že 45 tovaršev njegove nesreče smert prestalo. Zasramovanje, s katerim so ga obkladali, ga ni premoglo zbegati. Ko je od osem svinčenk predert na tla padel, je imel še moč, da se je še enkrat vzdignil in svojim trinogam klical, da jih miluje. Za trenutek so bili kakor zatelebani zavolj tolike junakosti, kmal pa živinska besnost v njih premaga; zaženejo se na skorej mervto truplo, ga z britko martro, ki jo je deržal v rokah, z nogami potaptajo, ga kviško zdergnejo, na drevo privežejo

ter ga prebadajo s svojimi baganeti.“ — Lejte, kako po bratovsko delajo ti domorodci s svojim bratom! To ti je lepa narodnost, de se Bogu smili. Na djanje tako pripravljajo rovarski časniki in ljudje brez vere.

„Opinione“ ovrača naznanilo, de je Sardinija z Rimom pogodbe začela.

Gaeta se je poprej podala, kot je bilo misliti, izdajstvo je mende pripomoglo. Podkupljenci so smodniške hrame zažgali in tudi smodniško braniše, ki je bilo zoper sovražnika pripravljeno, zapalili in razsuli. Še 8. t. m. je bil vojni zbor sklenil, se dalje braniti; 13. in 14. pa, ko se je med tem to dogodilo, so že Piemontezi v terdnjavi gospodarili. Tedaj samo izdajavstvo po Laškim! Je mende lškarjot iz groba vstal! — Kralj z deržino je 14. t. m. mesto zapustil in se v francoski barki odpeljal v Teračino in od ondot v Rim, kjer se zdaj biva. Koliko ljubljien je bil kralj Francišk II., se je vidilo pri njegovim odhodu. Ko je šel na barko mem napolitanskih vojakov, so ga vojaško pozdravili (mu presentirali) in se jokali. Tudi množica, ki je kralja spremljala, se je jokala. (Te solze utegnejo se težke biti za Viktor Emanvela in njegove pomagače). Kralj je bil ves ginjen in bled. Še ob bregu se mu je vojaška čast skazovala, in ko je barka odjadrovala, ga je terdnjava z 21 strelci pozdravila, in obsada je pričlo Piemončanov, ki so bili že mesto obsedli, stokrat zaklicala: „Slava kralju!“

Vse se vpraša, kaj bo zdaj z Rimom, ko je Gaeta zmagana? Kar bodo Napoleon in puntarji hotli, ako bo Bog pripustil. Rovarji hočejo po vsi sili Rim imeti za glavno mesto italijanskega kraljestva, in eni menijo, de jim bo mogel Napoleon v to privoliti; če ne bi ga utegnili njegovi gospodje, vodniki skrivnih družb, z nekterimi grana-tami opomniti na storjeno prisego. Ako se pa Francozje iz Rima umaknejo, bodo od druge strani Piemončanje vanj koračili. Vender pa ni misliti, de bi Napoleon s svojim kardelam kar hitel iz Rima, ker to mesto je preimenitno za njegovo veljavo v Italii.

Močno tožijo, de spačenost in samopašnost se po Laškim čezdalje bolj razširja. Tudi v francoski obsadi v Rimu, čez 20.000 mož, je neki dosti malopridniga duha, zlasti zmed več nižjih častnikov se veliko nespoštovanje razodeva do cerkvenih opravil in do sv. Očeta. Ti so se mende svojiga katekizma učili iz „Siecle-a.“ Po tako goropadnim zgledu sardinske vlade se ni čuditi, de se po vsih krajih mnogotere nasilstva slišijo. Kakošno grozovitosti piemonske derhali celo zoper svete reči in svetosti sem ter tje počenjajo, si slovensko pero ne upa zapisati. Čudna je prizanašljivost Božja! — Tudi sovražstvo uoper duhovstvo je čezdalje hujši! Ogleduhi naznanujejo vradnijam, kaj duhovni v cerkvi pridigajo; časniki mergolijo od napadov na zveste duhovne in vlado huškajo zoper nje. V Neapeljnu je bil neki sloveči pridigar z lece v ječo odpeljan. Drugi, ki je svaril zoper protestanske sv. pisma, s kakorsnimi je Neapelj kakor s povodnjo preplovljen, je mogel bežati, de ga niso umorili. Vse katoliške liste v Neapeljnu so ti osvoboduhi zaterli. Noben dan ne prejde brez tatvine, ropa, božjeropstva, morije ali pa hude krivice. 18. prosenca so štirje morivci malo stopinj pred Porta Copuana uboziga kmeta napadli, ki 2 v voz vprežena vola gnal. Nastavili so mu nože na vrat ter ga primorali, vola izpreči, ki so ji odgnali. Poprejšnji večer so duhovna, ki je o mraku domú šel, blizo ravno tistih vrat zaklali. Enake grozovitosti se zmirej ponavljajo, in nihče ne kazauje. Postave so mertva čerka, ki hudodelnike še prederzniši dela, ker se jim ni ničesar bati. Pri tacih grozovitostih se pa tudi pravična jeza Božja, ki hudodelnike čaka, večkrat razodene. V Neapeljnu je nekdo, ki je podobi sv. Antona tribarvnat puntarsk šapelj privezal, pri ti priči umerl. Drugi, ki je Sveti večer kamne v nadškofijsko poslopje metal, je dobil raka na roko, in na smertni

postelji je spovednika prosil, de naj ljudem naznanuje to strahovanje Božje.

V zveznih severno-amerikanskih deržavah so bili lansko leto k 36 cerkvam podstavni kamni vloženi; v samim nadškofijsstvu St. Louis je bilo 12 novih cerkev blagoslovljenih.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Dolska fara je g. Pavlu Šaferju, šenhelenskimu lokalistu, podeljena. Lokalija št. Helena je torej izpraznjena in 18. t. m. razpisana. — G. Franc Pleško, 2. duh. pom. v Šmihelu pri Novim mestu, pride v Prečno na mestog. Fr. Samida, ki se zavolj bolehnosti v začasni pokoj podá. — G. Andr. Vole, duh. pom. v Gradu pri Jezerji, pride za duh. pom. v Srednjo vas na Bohinskem; g. Jan. Rome, duh. pom. na Kerki, v Merno peč. Umerl je 18. t. m. na Križni gori pri Ložu g. Lorenc Kermel, duh. pom. v pokoji. R. I. P.!

V lavantinski škofii. Umerl je čast. gosp. Janez Klančič, fajmešter pri šent-Lorenci na Dravskim polji; — za namestnika je postavljen tamošnji gosp. kaplan Šimon Veršič.

Darovi za sv. Očeta papeža Pija IX.

Z Dolenskiga: A. 1 tolar, t. j., 2 gold. sr. — M. Gl. 1 dvajsetico. — J. V. 3 dvajsetice. — J. J. 2 dvajsetici. — M. K. 3 gold. — Njih več skupej 1 gold. 40 kr. — Šola v St. V. 7 gold. 40 kr. n. dn. in 7 1/2 dvajsetice v srebr. — G. St. Sr. 10 gold. — Z rekam: „Resnično, ti povem: ne pojdeš od ondot, dokler ne poverneš poslednjiga vénarja;“ s Kerke 3 gold.

Za afrikanski misijon. G. Stan. Šr. 20 gold.

Pogorori z gg. dopisovarci.

G. St. Š.: Vse hvaležno sprejeli in po določi razredili. — Na več reklam: Smo pri odpravnistu naznanili. — G. B.: Vso to reč zdaj vravnava rimska propaganda, ki vse zadeve in okolišine natanko vé, torej si ne upamo ne „pro“ ne „contra“ goniti. — G. S.: Hvala! Bo prihodnjič dobro teknilo; tude za' celo obravnavo je že „post festum.“ Zastran p., bi zadostil kratek spis o zadevni reči „ohne Anzüglichkeit.“

Vertikarnost.

„Če ropar tvoj'ga bližnjiga napade,
„Ne vtikaj vmes se, to bi b'la krivica;
„Naj sam se brani, kakor vé in zna!“
To nova je mednarodna pravica.

In vender še brezpametne živali
Na svojcov krik pomagat vkup hitijo,
In s pravočutam vrojenim derhali
Človeških pametuhov sramotijo!

Že prav takó, brezdušni sebičkarji!
Kar sejete, to bote tudi želi:
Pobijaj', ropaj' eden drug'ga smeli!

Takó na glas učijo zdaj rovarji,
Premenovaje celi svet v zveršice,
Nasilju, ropu vedno le morišo!

Vi pa, mogočniki! jih le terpite.
Dokler s prestolom se v podkop zvalite!

Balantinov.